

Брагінець Вікторія Олександрівна

1-й курс, українська мова та література,

бакалаврат

Улас Самчук і незламність української нації

«Всяка влада, яка тільки не була на нашій землі, — російська чи польська, нічим іншим не займалася, а лиш доводила нам, що ми — не ми, а щось інше», — прочитавши ці слова пересічний сучасний українець або українка може подумати, що їх написано відносно нещодавно, а в умовах нинішньої російської агресії проти України й поготів уважатиме уривком роботи одного із сучасних українських письменників або публіцистів. Однак насправді це цитата зі статті "Нарід чи чернь" Уласа Самчука, що опублікована 1941-го року.

З того часу минуло понад вісімдесят років, але написане залишається актуальним. Улас Самчук присвятив чимало робіт роздумам про націю, національну свідомість, порушував питання патріотизму і спротиву радянській владі. Він був освіченою людиною з європейськими поглядами, цінностями й світоглядом, в якому не було місця для колоніальних ідей. Улас Самчук обстоював право народу на самобутність, описуючи злети й падіння в боротьбі за це право впродовж майже всього ХХ-го століття. Проте чому саме його твори нині є такими актуальними? Завдяки чому? Декільком влучним висловам та історичним паралелям? Однозначно ні.

Сучасність його романів, оповідань, статей полягає передовсім в ідеї. І не будь-якій — бо такі є плінними, мов час — а в ідеї свідомости й гідности українців як народу. Ідея опору, ідея жаги до свободи й волелюбности, ідея непокори перед загарбником — ідея, що гартує націю. Вона є вічною, як і ті, хто віками торував і, що важливо, продовжують торувати шлях у герці за її незламність. Століттями цю ідею силкувалися зруйнувати, спустошити наші пам'ять і розум, скувати фізично й духовно. Наші сусіди завше мали нахабність зазіхати на питомо українські землі. На ці землі часто приходили ті, чийм ідеалом було нищення. І тут мова не про перетворення будинку на купу цегли і поламаних балок, не про вирви від гармат раніше і бомб сьогодні, не про сліди від куль на пам'ятниках і будівлях. Це ідеал нищення людських доль. Нищення,

що передбачає не звичайне грубе перетертя кісток на порошок, подекуди посинілу, подекуди почервонілу від крові шкіру й випнуті під нею втомлені ребра, а катування мислення, спотворення пам'яті про власний рід, примусова деградація не тіла, а особистости.

Це відбувалося на очах в Уласа Самчука, це бачили його попередники, свідками цього стали й ми. Ми є свідками нищих дій агресора, цілковитої відсутности людяности, садизму та падіння мільйонів перед лицем моралі. Та водночас поряд з цим ми є свідками хоробрости, відваги, рішучости, самопожертви не заради смерти на полі бою, а заради вільного життя, котре обов'язково постане опісля. Ми є свідками відданости до країни, за яку готові не вмерти, а любити й плекати — готові жити й зіткнутися з усіма складнощами цього вибору.

А втім, насправді, ми значно більше, ніж свідки. Улас Самчук свого часу писав, що серед українців, особливо молоді, багато тих, хто з національного погляду — порожнє місце. І нині ми бачимо, що навіть «порожні місця» наповнилися дечим палким усередині. Дечим, що дає можливість щодня жити в незалежності. Ми є свідками і нерідко тими, чия порожнеча стала неосяжним почуттям відповідальности за свою Батьківщину. Прикро, що лише із запахом гарива і присмаком металу, ми повернулися і вчепилися за своє коріння обіруч. Однак надзвичайно прекрасно, що лабети зросійщення шалено затремтіли від глибоких тріщин. Гордістю стало не гарцювання в шароварщині, а поширення рідних орнаментів, звичаїв і традицій. Нашими героями стали ті, хто присвятив серце Україні, а не ті, в кого весь вік був поштивим кланянням перед керманичами імперіялізму, диктатури й свавілля. На наших очах зміцнюється наша нація – зміцнюємося ми. І не просто в своїй фізичній силі та могутності. Ми перетворюємо на фортецю наш дух.

Улас Самчук, на жаль, так і не побачив, як держава, незалежність якої була однією з його найбільших мрій, таки її здобула. Він не спостерігав за тим, як синьо-жовтий прапор розкинувся від Заходу до Сходу, з Півночі до Півдня; не побачив, як українці згуртовувалися, як об'єднувалися; не почув того, як на барикадах під часу Майдану співали гімн України та зачитували вірші Тараса

Шевченка; не побачив злам бетону під ногами кіборгів, які усупереч усьому вистояли; не побачив і того, як останніми заповітними словами перед пострілом у груди стало священне «Слава Україні!» Проте, я певна, не потрібно мати очі й вуха, щоби вірити в душу й свідомість. Улас Самчук вірив. Вірив, бо сам мав таку душу, котра не змиралася б із тим, щоби стати на коліна перед кимось, ба більше: дозволити поставити на коліна тих, хто є тобі рідними. А Україна, врешті-решт, розквітає там, де є її діти.